

ВОЛЬНАЕ ГЛЫБОКАЕ

Дык жа ўцяг! На Беларусі -- беларусы жывуць!

Янка Купала.

Выдаецца са снежня 1994 года

№11 (43), май, 2000 года

Кошт па дамоў

Рэгіянальны экспрэс

Доўга будзе Германія сніцца

Найлепшыя ўражанні зас-
таліся ў 22-х старшаклас-
нікаў Варпаеўскай і Гуккай
сярэдных школ Пастаўскага
раёна, якія 2 тыдні былі ў
Германіі. Да сустрэчы з ра-
веснікамі з дзяржаўнай рэ-
альнай школы гарадка Гер-
цагенаурэх, што ў федэраль-
най зямлі Баварыя, беларус-
кія падлеткі рыхтаваліся не-

калькі гадоў. Вялі перапіску,
вывучалі нямецкую мову, год
назад прымалі ў сябе дома ў
трэці раз дзяцей і педагогаў
з ФРГ. Для нашых дзетак гэ-
та была трэцяя паездка на
Захад. Нямецкі бок заказаў
для беларусаў камфартабел-
ны аўтобус, зрабіў прагра-
му візіту цікавай і насыча-
най. У ёй акрамя наведвання

ўрокаў былі экскурсіі па
Мюнхену і Нюрнбергу, знаё-
мства з алімпійскім ста-
дыёнам, фірмай «Адзідас»,
заапаркам, дэльфінарыем,
фермерскай гаспадаркай.
Пры развітанні дзеці не хава-
лі слёз, бо нават яны зразуме-
лі наколькі адрозніваецца
ўтульнае і заможнае жыццё
немцаў ад беларускага.

Браты меншыя ўпадабалі гарадскія кватэры

Незразумелым для спецы-
ялістаў-экалагаў Віцебска
застаюцца два рэдкія эпізо-
ды, якія мелі месца ў гэтым
густанаселеным горадзе.
Што самае цікавае, абодва
выпадкі назіраліся ледзь не
ў цэнтры -- на Маскоўскім

проспекце. Спачатку, разбіў-
шы акно, у кватэру ўляцела
самка глушца. Гэта птушка
звычайна вядзе аседлы воб-
раз жыцця і бліжэй паўсотні
кіламетраў ад горада ніколі
не заўважалася. І ўжо зусім
неверагодна якім чынам на

антрэсолях у кватэры на 7
павярсе аказаўся вуж. Гас-
падар, убачыўшы яго, вельмі
напужаўся, выклікаў спе-
цыялістаў аварыйна-вырата-
вальнага атрада «Віцязь».
Ляснога «госця» вывезлі за
горад і адпусцілі.

Разгулялася вогненная стихія

Літаральна праз два дні пас-
ля ўзгарання бензіну на
тэрыторыі ВА «Нафтан» у
Наваполацку, узнік пажар у
пакоі для вартаўнікоў Тала-
чынскага льнозавода. Яго
заўважылі раніцой людзі,
якія вярталіся з малебна.

Пажар патушылі, знайшоў-
шы два трупы мужчын. Як
высветлілася, адзін вартаў-
нік памёр за сталом, а яго
знаёмы беспрацоўны задых-
нуўся ад дыму на падлозе
недалёка ад уваходных дзвя-
рэй. Трагедыя адбылася з-за

курэння, магчыма, у нецвя-
розым стане. Рэзкае пачу-
ленне выклікала павелічэн-
не колькасці пажараў на Ві-
цебшчыне. Толькі за тыдзень
з пачатку мая ў вобласці ад-
быліся 54 пажары. У агні за-
гінула 5 чалавек.

Загінуў доктар

Быццам злы рок ідзе па
пятах жыхароў Пастаўшчы-
ны. Нядаўна родныя не да-
чакаліся дадому доктара
цэнтральнай раённай баль-
ніцы Генадзя М. Напярэ-
дадні ён пайшоў на рыбалку
на возера Задзеўскае, што
паблізу горада, дзе дазволена

аматарская рыбная лоўля.
Раніцой на зялёным востра-
ве пасрод вадаёма знайшлі
рэчцы загінуўшага і прыбі-
тую хваляй да берага пустую
лодку. Год назад Генадзь М.
амаль адначасова пахаваў
бацьку і маці. Сёлета загінуў
сам. Нядаўна трагічны выпа-

дак здарыўся і з хірургам
Варапеўскай бальніцы.
Крыху раней, прамі ў арды-
натарскай, ад інфаркта па-
мёр яшчэ адзін прафесіянал,
які выратаваў не адну сотню
чалавечых жыццяў.

Ул. Раманчук,
Паставы

Усе гармонікі ў госці да нас

Своасаблівай музычнай
запеўкай сёлетняга «Сла-
вянскага базара» ў Віцебску
стане V-ты Міжнародны
фестываль народнай музыкі
«Звіняць цымбалы і гармо-
нікі», які адбудзецца з 22 па
25 ліпеня. Яшчэ пару год та-
му назад лёс фестывалю
вісеў на валаску і не сарваўся
толькі дзякуючы настойлі-

васці мясцовых улад. Пасля
трагічнай смерці кіраўніка
раёна В. Чэпіка райвыканкам
падтрымаў намер Мініс-
тэрства Культуры захаваць
свята народнай музыкі, якое
бачаць не толькі жыхары го-
рада, але і прылягаючых сёл.
Мусіць, нідзе больш не пачу-
еш паўзабытыя беларускія
інструменты--жалейку, га-

ротку, саламянку, акарыну,
трубу пастуха і аналаг еўра-
пейскай валынкі--дуду. Ак-
рамя калектываў з усіх аб-
ласцей і Мінска, салістаў-ін-
струменталістаў, прыпева-
нікаў чакаецца прыезд ар-
тыстаў з Венгрыі, Польшчы,
Чэхіі, Славакіі, краін Балтый,
Малдовы, Расіі і Украіны.

Ул. Шык

Сямейная ідылія

БЕРАЖЫЦЕ СЯМ Ю!

Радкі з канверта

«Мы адпраўляем дзяцей вучыцца, а не падымаць сельскую гаспадарку»

Пачалася вясна, а разам з ёй
палівыя работы ў калгасах,
саўгасах, дзе так адчуваецца
недахоп рабочых рук. Шко-
льнікі гарадскіх школ пачалі
працоўны сезон са збору ка-
мення. Як вядома, выкары-
стоўваць працу дзяцей на
вытворчасці законам дазва-
ляецца з 16 год і то толькі з
дазволу бацькоў. Ну а вы-
карыстоўваць працу школь-
нікаў-падлеткаў у сельскай
гаспадарцы і ператвараць іх
у рабоў з 14 год можна? Ад-
нак, дазвол на гэта даём мы
самі, бацькі, не пратэстуючы
супраць падобнага безза-
коння.

Нядаўна вучню СШ№2
горада на каменнях разбілі
галаву. Наклалі швы. Наўрад
хто з ровеснікаў зрабіў гэта
спецыяльна. Нельга лічыць
гэтае здарэнне і недаглядам
настаўніцтва-- яна адна, а
дзяцей дзесяткі два. Тэхніка
бяспекі, за якую распісва-
юцца дзеці перад ад'ездам
(быццам бы іх праінструк-
тавалі як і што трэба рабіць)

груба парушаецца ў саміх
гаспадарках. Часцей за ўсё
на 20-25 чалавек выдзяля-
юць адзін трактар ці аўта-
мабіль. Усе тоўпяцца, стара-
юцца пухнуць камень так,
каб на хадзе ён трапіў у пры-
чэп. Нехта пад руку штурх-
нуў, нехта прыгнуўся, пыл,
вечер. Ці доўга да няшчасця?
Да таго ж, многі транспарт
з высокімі бартамі, а камен-
не іншы раз не пад сілу пад-
леткам. І сам надрываецца і
другому можа пашкодзіць. У
дадатак грошы дзеці атры-
моўваюць праз месяцы два-
тры, тады, як яны абсяцэння-
ца. Калі ўлічыць «велічыню»
расцэнак за зробленае, то ат-
рымаецца, што нашы дзеці
горай за рабоў, бо апошнія,
калі не атрымоўваюць гро-
шай, то хоць харчуюцца і ап-
ранаюцца за кошт гаспадары.
Настаўнікі супраць падоб-
ных выездаў, бо адказваць
прыходзіцца ім. Каб іх пад-
трымалі бацькі і пісьмова за-
баранілі адпраўляць дзяцей
на калгасныя палеткі, падоб-

ная практыка знікла б. Але і
бацькі і дзеці замест таго,
каб абараняць свае правы,
толькі апраўдваюцца, баю-
чыся: «Мой сын хворы», «У
маёй дачкі спраўка». Не трэ-
ба гэтага нікому даказваць і
апраўдвацца.

Паважаныя бацькі! Вы
адпраўляеце дзяцей вучыцца
ў школу, а не падымаць кал-
гасы. Прывучаць да працы іх
павінны на уроках працы,
дзе няма прычыны хвалява-
цца за здароўе і жыццё дзя-
цей. Нельга ператвараць дзя-
цей у сродак аплатаў за ака-
заную калгасам школе дапа-
могу, напрыклад, у пакупцы
тэлевізара. Дзеці каштуюць
нашмат даражэй «каляровай
скрынкі».

Разумею, што цяжка гаспа-
даркам падняць тое, што ста-
яць не можа. І ўсё ж выхад
трэба шукаць, пазбавіўшыся
ўласнага страху ў адпавед-
ных «вярхах», а не вырашаць
проблемы сяла наёмнай дзі-
цячай працай.

Яніна Купрынава, маці школьніцы.
Глыбокае**О, свет, о, норавы!**

25 красавіка маці пяціклас-
ніцы Каці з Мінска звярнула-
ся ў міліцыю з заявай, што
яе дачку згвалцілі 17 і 22 кра-
савіка каля скурдыспансера.
Саме парадасальнае ў тым,
што, нягледзячы на свае га-
ды, школьніца ўжо, лічы,
прастытутка. Як сама яна
заяўляе, у яе было каля паў-
сотні мужчын. Не адстае ад
дачкі і маці.

В.К.

Памятаюць Дубоўку на радзіме

нага тыдня «Мастацтва--дзе-
цям» прайшлі літаратурныя
чытанні, прысвечаныя 100-
годдзю з дня нараджэння вя-
домага земляка-паэта, пра-
заіка і перакладчыка Уладзі-
міра Дубоўкі. Яго, ураджэн-

ца мясцовай вёскі Агарод-
нікі, цэняць тут, як цанілі на
сваёй радзіме Я.Купалу. У
гонар У. Дубоўкі ў музеях
Мядзеля і Пастаў створана
экспазіцыя. Ёсць невялікі
музей Дубоўкі ў Юнькоў-
скай базавай школе. У рай-
цэнтры іменем паэта названа
вуліца, дзе 15 ліпеня будзе
адзначаны 100-гадовы юбі-
лей земляка.

Фота А. Ліціна

Вясенні эцюд

З талай вадой прыйшлі ў Людзі і іх праблемы гаспадаркі вясеннія беды

Бяда, як справядліва кажуць, адна не ходзіць. За ёй, звычайна, цягнецца цэлы шлейф непрыемнасцей і праблем. Тое ж назіраецца зараз і ў гаспадарках паўночна-заходняга рэгіёну. Мала таго, што ў калгасах ды саўгасах няма грошай на закупку насеннага фонду, што дызпаліва і бензін, як тую мікстуру, дзяржава выдае па кроплі, дык і з «калесаў» цяжка. Якая работа на зямлі без тэхнікі? А акрамя ж зямлі здараюцца і іншыя выпадкі, калі без дапамогі аўтамабіля не абыходзіцца. Што і казаць, тэхніка ў гаспадарках на ўзроўні фантастыкі: тое, што не зламалася, тое саржавела. Але нават тыя 5-6 адзінак аўтамабіляў, якія яшчэ могуць рухацца, у многіх месцах стаяць колам па прычыне адсутнасці ў гаспадарках грошай на іх страхаванне.

Калі памятаеце, летась у вярхах выдалі «мудрасць»: трэба жыць і нам, як ва ўсёй Еўропе, — цывілізавацца. А каб гэта цывілізацыя адразу ж прыйшла, будзем спісваць у іх іхнія цывілізаваныя законы. І ўвялі абавязковае страхаванне аўта транспарту, як дзяржаўнага, так і асабістага. Сумы страхавання, мусіць, мала чым адстаюць ад цывілізаваных краін. Розніца толькі ў нашай і іхняй аплатах працы. Закон уявілі не

падумаўшы, што «абавязковае страхаванне» парушае Канстытуцыю і пазбаўляе аўтаўладальнікаў права выбіраць. А яшчэ гэтае новаўвядзенне «дапамагае» сельскай гаспадарцы разбураць, развальваць тое, што дацягнулася да мяжы трэцяга тысячагоддзя. Толькі падумаць: гаспадаркам не даюць права прадаваць прадукцыю па дагаворных цэнах, а толькі па дзяржаўных; ім даводзіцца ранейшыя планы што, колькі, як сеяць, патрабуюць выканання, вынікаў і абкладаюць непаспелай «данінай» у выглядзе штрафаў ДАІ за тое, выходзіць, што калгас ці саўгас так-сяк яшчэ кывае. Так, быццам бы папаўняючы бюджэт, дзяржава тым самым разубае і расправае селяніна, які тую дзяржаву корміць-поіць.

Зусім нядаўна на Глыбоцкім чыне здарыўся такі выпадак. У маці-адзіночкі, якая гадавала чатырох дзяцей, у Віцебскай бальніцы памерла гадавалая дачушка. Цела ляжала ў моргу ў абласным цэнтры тры дні!!!, бо саўгас не мог выдзеліць жанчыне аўтамабіля, якая была адзіным!!! рухомым сродкам на той час. Уся тэхніка стаяла на прыколе не застрахованая, вадзіцелі не згаджаліся браць адказнасць на сябе і ехаць на ёй у далёкі свет, а

дырэктар сядзеў, абкладзены шматтысячнымі штрафнымі квітанцыямі (5 мінімальнага зарплат) за выезд кожнай незарэгістраванай адзінкі.

Жанчына ў роспачы на чацвёрты дзень пасля смерці дачушкі звярнулася за дапамогай да прадстаўніка Беларускага Хельсінскага камітэта ў Глыбокім. Ёй дапамаглі. Дзякуй дырэктару саўгаса, які адгукнуўся на просьбу і выдзеліў для паездкі адзіны аўтамабіль, адмяніўшы гаспадарчы рэйс. Грузавы аўтамабіль на чацвёрты дзень паехаў у Віцебск, каб прывезці адтуль халоднае целыца маленькай дзяўчынкі. Жыхары чаго мы дажыліся!

Пры ўсім жаданні кіраўнікі гаспадарак не могуць змяніць гэты «заканатворчы працэс» і існуючыя паралелі. Стогнуць і пішчаць, што тыя ракі ў каструлі на агні, атрымваюць «шышкі» ад большага начальства, рвуць нервы, травяць і сваё жыццё, і жыццё падначаленых. Здаецца, што і старшыні, і дырэктары, якія перш за ўсё людзі, што гадамі жывуць і працуюць на зямлі даўно разумеюць, што шлях, якім ідзе «рэфармаванне АПК» на дзяржаўным узроўні, гэта шлях усіх нас у нікуды. Можна звернем пакуль не позна?

С. Сядоўскі, Глыбоцкі раён

Учора ўдзельнік алімпіяды, заўтра--студэнт

Трэці па ліку ўдзел у рэспубліканскай алімпіядзе па географіі для адзінаццацікласнікаў Кіраўскай СШ Глыбоцкага раёна Рымы Хаціловіч быў найбольш паспяховым. У складзе каманды юных эрудытаў Віцебшчыны яна вярнулася дадому з Баранавіч не толькі з дыпламам прызёра, але і з правам стаць студэнткай БДУ.

Побач з Рымай годна вылядалі і два дзесяцікласнікі СШ №3 з Глыбокага Жэня Астрэйка і Саша Кірылаў, якія заваявалі спецыяльныя прызы за добрыя веды па географіі.

Вучань Удзелаўскай школы Нельсан Бабаян выдатна выступіў на рэспубліканскай алімпіядзе па беларускай мове і атрымаў дыплом 3-й

ступені.

І яшчэ адна прыемнасць. Дырэктар Кіраўскай СШ Глыбоцкага Лізавета Дзмітрыева стала заслужанай настаўніцай Беларусі. Сямі лепшым педагогам, у лік якіх яна трапіла, прысуджана прэмія прэзідэнта за работу па выхаванню таленавітых дзятак.

У. Шык

Белая мара селяніна

ПАСТАВЫ-ГЛЫБОКАЕ: ГІСТОРЫЯ ДАЛЁКАЯ І БЛІЗКАЯ

Уладзімір ШЫК

журналіст,

Паставы

ЯНЫ БЫЛІ

альбо Яшчэ некалькі лёсаў патрыётаў

Сапраўды аб'ектыўная хада часу расстаўляе ўсё па сваіх месцах. Як бы не стараліся ўчарашнія і сучасныя фальсіфікатары гісторыі, але сёння на відным месцы ў чытальнай зале Пастаўскай райбібліятэкі ёсць кніга «Гарт». На пачатку дзесяностых гадоў герояў гэтых хвалючых успамінаў аб дзейнасці Саюза Беларускіх Патрыётаў (СБП) нават запрашалі ў прэзідыумы рэдка беларускіх імпрэзаў у райцэнтры, па беларускім тэлебачанні прайшла адпаведная тэлеперадача.

Аднак, як і аб аднадумцах-глыбачанах, аб дзейнасці пастаўскай патрыятычнай маладзёжнай арганізацыі «За Беларусь» стараюцца цяпер не ўзгадваць. Між тым, аб іх шчырых памкненнях і суровых жыццёвых выпрабаваннях павінна ведаць грамадскасць. Па нейкаму дзіўнаму супадзенню будучая суполка СБП у Паставах, як і ў Глыбокім, пачынала стварацца ўвосень 1945 года.

Кіраваў групай Мікола Асіненка, які быў спачатку прыгавораны да смяротнага пакарання, а затым атрымаў у якасці памілавання 25 гадоў пазбаўлення волі. Сакратар Алесь Адамовіч асуджаны на 10 гадоў зняволення. Іншыя сябры патрыятычнай арганізацыі атрымалі: Валянцін Лагунёнак -- смяротнае пакаранне, замененае на 25 гадоў; Віктар Стахоўскі -- 10 год (Ф); Янка Рымдзёнак -- 10 год; Уладзімір Лысёнак -- 10 год (Ф); Ніна Асіненка -- 10 год (Ф); Ангеліна Бароўка -- 10 год; Алесь Фурс (Умніровіч) -- 25 гадоў; Аляксандр Дзікі -- 10 год (Ф); Алена Мацук -- 10 год; Павел Лапушынін -- 10 год; Яўген Сідаровіч -- 10 год; Іван Бароўка -- 10 год; Алесь Амеляновіч -- 10 год; Сямён Касарэўскі -- 10 год; Міхал Дзеравянка адзіны, хто быў вызвалены з-

Злева направа: Алесь Фурс (Умніровіч), Леў Бялёвіч, Марыя Бялёвіч, Антось Фурс.

пад варты ў зале суда. Невядома, як склаўся лёс Міколы Церашковіча.

* Знак (Ф) азначае, што чалавек ўжо памёр.

ПРАТЭСТ ВЫСПЯВАЎ У ПЕДВУЧЫЛІШЧЫ

Як толькі фронт пайшоў на захад, у Паставах замест колішняй настаўніцкай семінары адкрылася педвучылішча. Менавіта тут праз год і склаўся касцяк патрыятычнай групы. Штуршком да яе ўтварэння стала агрэсіўная палітыка русіфікацыі. Са знішчэннем і знявагай усяго роднага, светлага, беларускага шчырыя сэрцы маладых

змірыцца не маглі...

Алесь Фурс (Умніровіч). Нарадзілася ў шматдзетнай сялянскай сям'і ў вёсцы Азярава на Браслаўшчыне. У гады вайны вучылася ў семінары ў Паставах, потым у педвучылішчы. За пашытты для СБП бел-чырвона-белы сцяг і герб «Пагоня» была асуджана на самы працяглы тэрмін. У турме за неданясенне на дачку памёр яе бацька. Тэрмін адбывала ў мардоўскіх лагерах. Пасля вызвалення разам з мужам Антонам жыла ў Казахстане. Скончыла Маскоўскі ўніверсітэт мастацтваў, працавала мастаком-афарміцелем. З 1982 года з сям'ёй вярнулася

Імя В. Чэпіка будзе прысвоена школе

Як вядома, 30 студзеня ў аўтакатастрофе загінуў кіраўнік «вертыкалі» Пастаўскага раёна В. Чэпік. Неадначасную рэакцыю пастаўчан выклікала ініцыятыва раён-

нага аддзела адукацыі. У Пастаўскай СШ №1 пабыў загадчык РАА А. Кашырын і пераканаў падначаленых даць згоду на прысваенне школе імя В. Чэпіка. Такія

пытанні прымаюцца кіраўніцтвам краіны, але ў Паставах некаму, відаць, вельмі хочацца, каб была «ініцыятыва знізу».

У. Раманчук

Комплекс здароўя ў гарпасёлку

Першымі апрабавалі пляцоўку нядаўна ўзведзенага ў гарпасёлку Варапаева Пастаўскага раёна фізкультурна-аздраўленчага комплекса мужчыны-валеібалісты, якія яшчэ перад Новым годам правялі турнір. Далёка не ў кожным райцэнтры ёсць спартыўнае збудаванне такога ўзроўню, дарэчы, ужо

другое па ліку на Пастаўшчыне. Апроч гульнёвай пляцоўкі памерам 40 x 18 метраў, у ім дзейнічаюць залы атлетычнай гімнастыкі, настольнага тэнісу, шахматшах, гасцініца для прыездных і шыкоўная сауна з лазняй. Узводзілі ФАК некалькі гадоў металам народнай будоўлі з актыўным

удзелам мясцовых прадпрыемстваў. Да слова, летась у гарпасёлку ўзведзена ў эксплуатацыю новая аўтамабільная тэлефонная станцыя на тысячу нумароў, ачышчальныя збудаванні, філіял «Беларусбанка». Грошай не хапіла толькі на завяршэнне распачатага будаўніцтва новага рынка.

Будаваць ці не?

Дзесяты год па Глыбокім ходзяць размовы наконт таго будаваць тут ці не будаваць станцыю па ачыстцы і абезжалезванню вады. Да цяперашняга вадой горад напайваюць 9 свідравін і 3 воданасныя вежы. Спецыялісты дзяржслужбы са ста-

ліцы знайшлі самы ваданосны пласт якраз у зялёнай зоне Глыбокага. Раней тут быў кар'ер. Затым людзі высадзілі на гэтым месцы бор. Усе разлікі паказваюць, што найменшыя затраты будучы, калі менавіта тут будзе пабудавана насосная

станцыя, рэзервуары для чыстай вады, лабараторны корпус і артсвідравіны. Але многія гараджане супраць высечкі дрэў на плошчы 2,2 гектары. Пісьмы-скаргі пайшлі ўжо ў абласную інспекцыю прыродных рэсурсаў

У. Шык

САЮЗ БЕЛАРУСКІХ ПАТРЫЁТАЎ

Гэты матэрыял -- працяг тэмы «Шчырыя сэрцы маўчаць не маглі». У №№ 7(39), 8(40) мы пазнаёмілі Вас з Глыбоцкай групай СБП. Вашай увазе аргументы пра дзейнасць Пастаўскай групы СБП.

ПЕРШЫМІ

Бацькаўшчыны з Пастаў

Сустрэча былых сяброў Саюза Беларускай Моладзі праз 50 год у Мінску. Сярод іх сябры Глыбоцкай і Пастаўскай груп СБП. Здымак зроблены ў 1993 годзе каля тэатра імя Янкі Купалы.

на радзіму, жыве ў Паставах: «Дырэктар нашага педвучылішча, куды мяне адразу залічылі на апошні курс, нядаўні партызан Фішкін, на першым жа сходзе неадвучна заявіў, што нібыта сярод нас зацёрліся ворагі. Не прайшло і месяца, як нам далі зразумець, што вучыць нас будуць толькі на-расейску і адказваць на запытках аб беларускай не дадуць, а калі хто не паслухаецца, будуць зніжаць адзнакі, быццам за роднай мовай хочам сядзець дамахаць дрэнныя веды. Гвалт над намі і новыя пагрозы Фішкіна: «Фашисты! Национисты! Не я буду, если вас не разгоню!» выклікаў у нас крыўду, памкненні процістаяць русіфікацыі, а дзеля гэтага беларусам трэба было згуртавацца».

Мікола Асіненка. Нарadzіўся ў вёсцы Рамелькі на Пастаўшчыне. Яшчэ сту-

дэнтам пачаў пісаць патрыятычныя вершы. Як прызнаны лідэр, пачаў гуртаваць вакол сябе аднадумцаў. Тэрмін адбываў у Кемераўскай вобласці, дзе пэўны час лячыўся ў медпункце для зняволеных. Пасля вызвалення жыў ва Узбекістане, з аднакай завочна скончыў Ташкенцкі політэхнічны інстытут. Працаваў галоўным інжынерам на заводзе будаўнічых матэрыялаў. Пасля смерці жонкі паехаў на БАМ. Далейшы лёс невядомы.

З успамінаў **Алесь Фурс:** «Вучыўся на нашым курсе харошы хлопец Мікола Асіненка. Выдатнік, аўтарытэты сярод сваіх, сярод навучэнцаў, паважаны ў выкладчыкаў. Быў начытаны, не па гадах разважлівы. Пісаў патрыятычныя вершы, хоць пра гэта мала хто ведаў, бо ён з ім таяўся, каб не выклікаць на сябе і на іншых небяспеку. Ад Міколы пайшла ініцыятыва згуртавацца. Неўзабам

ве вакол яго з'ядналіся хлопцы і дзяўчаты, згуртаваліся аднадумцы, хто трымаўся за Беларусь, за яе мову, культуру, за яе самастойнасць...»

Ніна Асіненка. Нарadzілася ў Паставах. На яе кватэры адбылася тая незабыўная сустрэча моладзі, дзе было прынята рашэнне аб стварэнні групы «За Беларусь». Не адраклася ад свайго каханага і зведала ўсе жахі сталінскага ГУЛАГа. Пасля вызвалення жыла з мужам Міколам у Сярэдняй Азіі. Знясіленая лагерамі, заўчасна памерла.

Узгадвае **Антось Фурс:** «На судзе ўсе нашы хлопцы і дзяўчаты трымаліся мужна. Літасці не прасілі, бо ніхто не лічыў сябе вінаватым і віны не прызнавалі ніхто. Толькі адзін Мікола Асіненка прасіў у суд дзяў палёгкі для Ніны, свайго будучай жонкі. Маўляў, яна была разам з ім толькі ў якасці нявесты. Але сама

Ніна сказала на гэта так: «Я была ў Саюзе Беларускай Патрыётаў і не адракаюся ад гэтага. Была і застаюся разам з сябрамі». Яна не пажадала скарыстаць свой магчымы шанс.

БАРАЊІЦЬ РОДНЫ КРАЙ
Які суседзі-глыбочане, пас-

тэхнікум, працаваў па прыісках. У 1957 годзе з цяжкасцю атрымаў дазвол вярнуцца на Беларусь. Цяпер пенсіянер, жыве ў Вілейцы: «Пасля арышту дзіўліся, якая дакладная інфармацыя пра нас была ў энкаведыстаў. Потым мы ўжо дазналіся, што супраць нашай сціплай суполкі МГБ

савецкай улады, увосень 1945 уступіла ў падпольную арганізацыю СБП. Прыняла прысягу на вернасць беларускаму народу. Размнажала тэксты прысягі для тых, хто ўступаў у арганізацыю. Прадстаўляла кватэру для правядзення нелегальных зборшчаў і сама актыўна ўдзельнічала ў іх. Захоўвала антысавецкую літаратуру. (У якасці рэчавага доказу канфіскаваны падручнік беларускай мовы Б. Тарашкевіча -- кар.) Збіралі сяброўскія ўзносы з членаў арганізацыі».

Аляксандр Дзікі. Нарadzіўся ў 1928 г. у вёсцы Кузьмічы на Мядзельшчыне. Адукацыю атрымаў у Слабодскай школе. Арыштаваны ў ліку першых студэнтаў-сяброў СБП. Тэрмін адбываў спачатку пад Мінскам, потым на шахтах Комі АССР. Перанёс сухоты. Пасля вызвалення працаваў механікам, начальнікам участка шахты «Заходняя». Выйшаў на пенсію, пераехаў у Полацк. У 1993 г. пасля невылечнай хваробы памёр. На яго надмагільным помніку выбітыя словы: «Хай сніцца сны аб Беларусі».

Успамінае **Леў Бялевіч:** «Я трапіў на шахту №6, а Лёшка Дзікі -- на шахту №7. Але ўмовы былі адналькавыя што для мяне, што для яго. Шахты маленькія, пласты распрацаваны на скорую руку. Капітальныя шахты яшчэ будуцца, калі яшчэ ўвойдуць у строй, а вузлы патрэбны ўжо зараз. Вось нам і даводзілася паказваць «цуды» стыханайскіх рэкордаў. Спусцішся, бывала, у забой, пад нагамі гразь, зверну на галаву капае вада. Пасля выбуху, якім здарылася парода, дышаеш пылам і газам. А трэба налягаць на адбойны малаток, уразаць у пласт ці шкураць рыдлёўкай, гакаць кіркай. Колькі можна вытрымаць у такім пекле? Наверх падымешся, ледзьве ногі цянеш. І так з дня ў дзень, без выхадных».

Заканчэнне будзе.

Вучнёўскі сшытак

Дзеці бачаць і адчуваюць гэта жыццё зусім не так, як дарослыя. Ва ўспрыманні дзяцей жыццё--рознакаляровая вясёлка, усё, што здараецца ў ім-- цікавая нечаканасць, выпадковасць, а тое, што было-- толькі прыемны ўспамін. Сёння мы адкрываем рубрыку «Вучнёўскі сшытак», у якой будзем змяшчаць вытрымкі са школьных сачыненняў, дзіцячыя думкі і разважання, расказы пра дарагіх і блізкіх сэрцу людзей. Людзі, пра якіх шчыра і з цеплынёй гавораць дзеці, паверце, варты таго, бо «устама дзяцей глаголіць істина». У сённяшняй рубрыцы мы прадстаўляем урывкі з сачыненняў вучня 9 «Б» класа СШ№2 г. Глыбокае Івана Аўсёвіча і яго аднакласніка Леаніда Рудака.

Пакуты і мужнасць на вайне

Колькі пакут, колькі гора незлічонага прынеслі на нашу зямлю фашысцкія захопнікі! Але славянскія народы змаглі абараніць зямлю і выгнаць з яе ворага. Я раскажу пра свайго дзядулю-ветэрана Пятра Васільевіча Аўсёвіча, які таксама змагаўся за вызваленне Радзімы

ад ворага. Калі пачалася вайна, усюды пачалі збіраць людзей, якія маглі трымаць зброю ў руках. Тады «нахапок» забралі і майго дзядулю Пятра, якому было толькі 19 год. Дакументаў асобных байцаў не давалі, бо не было ніякіх баявых картак у васнакамце.

Мой дзядуля разам са сваім бацькам, маім прадзедам, разам пайшлі ваяваць. У першы ж месяц вайны яны трапілі ў палон да немцаў. Дзядуля гаварыў: «У пачатку вайны немцы былі даверлівыя, гэта потым яны пачалі звар'яць. Палонныя ў канцы тыдня адпросілі ў лазню схадзіць, яны і адпускаюць з наказам, каб потым вярнуліся. Палонныя абяцалі, а самі не вярталіся».

У сярэдзіне вайны мой дзядуля асколкам ад снарада быў паранены ў грудзі з правага боку. Ад смерці яго выратаваў Бог. Аднойчы на полю вецер гнаў нейкі лісток, дзядуля схопіў яго і ўбачыў малітву, якую чытаў кожны дзень.

Тры дні пасля ранення са страшэннай ранай на грудзях ён поўз, пакуль падобралі яго санітары. Яго паклалі ў палату для паміраючых. З вечара ля яго па баках ляжалі два чалавекі, якія да раніцы памерлі. А дзядуля застаўся

жывы і яго перавялі ў звычайную палату для хворых. Я думаю, што майго дзядулю выратаваў мужнасць, якую дараваў яму Бог. (Пётр Васільевіч усё сваё жыццё

прысвяціў службе Богу, дагэтуль з'яўляецца святаром Успенскай Царквы ў вёсцы Кавалі -- кар.)

Пра майго прадзеда дзядуля нічога не ведаў да 80-ых гадоў. Неяк у газеце ён

знайшоў прозвішча і месцазнаходжанне брацкай магілы, дзе той пахаваны.

Дзякуючы такім людзям як дзядуля, (ёсць, канешне, больш вядомыя людзі вайны) славянскія народы перамаглі фашыстаў. Трэба шанаваць і павважаць тых людзей, якія даравалі нам вольнае жыццё.

І. Аўсёвіч

Мая старэнькая бабуля

Мая бабуля Рудак Лідзія Рыгораўна ўжо старэнькая, ёй пад дзевяноста год і з памяццю ў яе слаба. Калі я быў маленькі, яна была маладзейшая, толькі дужа гаравала з нагамі, яны ў яе былі ў нарывах, чорныя, здаецца, гнілыя. Але амаль цэлымі днямі, згорбіўшыся, яна палала ў агародзе, крыху паляжыць і зноў у агарод. А яшчэ кожны вечар і раніцу яна спявала

набожныя песні. Нават калі адпачывала, спявала. Гэта было пакуль жыў мой дзядуля. Калі ён памёр, бабуля змянілася: не выходзіла ў агарод, не спявала, толькі ляжала цэлымі днямі. Аслабела. Нават я маленькі гэта заўважыў. Затым яна тры гады жыла ў маёй цёці, у сваёй дачкі. Мы не бачыліся каля

трох год, а калі сустрэліся летась, яна спачатку мяне не прызнала. Толькі калі я сказаў: «Прывітанне, бабуля!», яна з радасцю прамовіла: «Лёнічка!». Я з сумам заўважыў, што бабуля зусім аслабела, гэта прыйшла сур'ёзная старасць.

Л. Рудак

PS. Спадзяюся, настаўнікі школ дапамогуць нам з матэрыяламі ў новую рубрыку.

Жыццё якое яно ёсць

«Цывілізацыя» на кожным кроку

Мяне заўсёды здзіўляла наша беларуская савецкая прастата. Уявіце сабе: у аўтобусе гарадскога транспарту да вас падыходзіць нейкая цётка і патрабуе прад'явіць «проездной білет». Я ў яе пытаюся: «Хто вы такая, каб я вам прад'яўляў білет?» Цётка пачынае крыўдзіцца і кажа, што яна кантралёр. А я зноў: «Чаму я вам павінен верыць? Ці ёсць у вас нейкая паперка, каб я вам паверыў?»

— Вам што «удостоверение» паказваць? — пачынае лямантаваць яна.

Сітуацыя заканчваецца тым, што яна мне паказвае пасведчанне кантралёра а я ёй — білет.

Нехта скажа: «Стаў у «позу» і чаго дамогся?» Здаецца — нічога, але за дзяржаву крыўда! Усё ж трохі паздзіў па свету і нешта там бачыў. Ну вось, напрыклад, у Латвіі, за «савецкім часам», кантралёрка заходзіла ў аўтобус у адмысловай уніформе: на каўняры прышыты пяціціцы, якія паказваюць, што яна дужа важная «шышка» і ёй без пытанняў хацелася прад'явіць білет. А тут — нейкі «калгас». Ні табе «бэйджа» на грудзях, ні формы, нават пасведчанне могуць дома забыцца, а хочучы правяраць білеты!

Адзін чалавек з Польшчы фатаграфаву глыбоцкі касцёл. Ля яго спынілася легкавушка. Выйшаў грамадзянін у цывільным і запатрабаваў паказаць дакументы. Паляк пытаецца: «Ці я нешта парушыў? Касцёл нельга фатаграфавать? Можа вуліцу перайшоў не ў тым месцы?» — Не, вы нічога не парушылі, — кажа чалавек у цывільным.

Паляк зноў: «Дык чаму тады я павінен вам паказваць дакументы?»

— У нас ёсць указанне, што мы павінны правяраць дакументы (!)

Госць паказаў пашпарт грамадзяніна Польшчы. Калі чалавек у цывільным яго гартаў, вельмі нерваваўся і ў яго трэсліся рукі.

— Каб у нас, у Польшчы, паліцыянт без дай прычыны ўздумаў спраўдзіць дакументы, то мала яму потым не паказалася б, — казаў мне пан Уладыслаў, ураджэнец Глыбокага, жыхар Гданьска.

А тут я іду па Глыбокім і чую як нехта крычыць: «Мужчына, стойце!!!» Гляджу: два міліцыянты ідуць да мяне...

— Як фамілія?

Кажу ім, што мяне ўсе сабакі ў Глыбокім ведаюць і называю прозвішча.

— Не. Не той! — кажа адзін міліцыянт другому.

— Што ў вас у партфелі? Хацеў спачатку сказаць, што бомба, а пасля падумаў, што яны жарты не зразумеюць і кажу: «Два батоны».

— Ладна, ідзі, — махнулі яны рукой.

Гэта толькі ў фільмах можа быць па-іншаму: падыходзіць да вас міліцыянт, прадстаўляецца, называе званне і пасаду. Просіць прабаўнення, што ён вымушаны правярыць вашы дакументы. Правярае і зноў просіць прабаўнення за затрымку і жадае шчаслівай дарогі. Цывілізацыя нам толькі сніцца...

З Германавічаў (Шаркоўшчынскі раён) нам паведамілі, што нейкая цётка, Шэда Ала, ходзіць па хатах Мёрскага і Глыбоцкага раёнаў і выдае сябе то за пагарэліцу, то за інспектара энерганагляду і правярае лічбылікі энергіі ў прыватных вясковых сядзібах. Збірае грошы з наіўных людзей. А вы кажаце, што я «стаў у позу». Так і хочацца папытаць пасведчанне і заклікаць: «Людзі! Будзьце пільнымі».

Мікола Самавіты

Няхай вясна падарыць кожнаму прыгажосць, цёплую і каханне.

Глыбачанін -- ён і ў Польшчы глыбачанін

На здымку: Гелена Глагоўская і Уладыслаў Страшэвіч у Гданьску чытаюць кнігу Ул. Скрабатунна «Глыбокае на старых паштоўках». Здымак з архіву сп-ва Страшэвічаў.

З Велікодным віншаваннем на адрас «Вольнага Глыбокага» даслаў паштоўку Уладыслаў Страшэвіч у Гданьск. Ён, між іншым, паведаміў: «25 сакавіка беларусы ў Гданьску ўрачыста адзначалі 82-я ўгодкі абвяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі. Я таксама ўдзельнічаў. Пасля ўрачыстасці беларускі актыў спаткаўся ў прыватным доме. На ўрачыстай вячэры мы спявалі патрыятычныя і народныя песні. Часам ад пані Г. Глагоўскай дастаю газету «Ніва», якая выдаецца ў Беластоку. Жыве Беларусь!»

Культура «След на вечным гасцінцы»

Найперш пра «гасцінец». Расіян таксама ведаюць гэтыя слова. І атаясамліваюць яго з падарункам з няблізкай дарогі. А ў нас ён, найперш, шырокі, прасторны шлях, з якога, можа быць, і прывозіць нам гасцінцы (падарункі). Дык вось не пабаюся сказаць, што такім гасцінцам (падарункам) з вялікага гасцінца (шляху) стала для сяброў Полацка-Глыбоцкай філіі абласнога аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў кніжка нашай зямлячкі Галіны Сутулы «След на вечным гасцінцы», якая выйшла ў Мінску ў «Беларускім кнігазборы». А гэта ўжо гаворыць пра многае.

Выпадковыя аўтары, у якіх ні за душою, ні ў галаве нічога няма, туды не трапляюць. У кнізе Г. Сутулы сабраныя яе мініяцюры, не пабаюся сказаць, кшталту «Жмені сонечных промняў» Янкі Брыля. Тая ж дасціпнасць, тая ж трапнасць... Тая ж... але чыста жаночая адметнасць і бачанне свету, яго ўспрымання і адлюстравання.

Увогуле, лепш прачытаць споведзь душы пазіткі ў прозе і пазіі. Далі Бог ёсць чаму павучыцца. Шкада, што наклад яе кнігі ўсяго 500 асобнікаў. А трэба было б столькі, каб хапіла на кожнага беларуса.

Юрыя Касцюк, незалежная газета «Хвіля»

Са зброяй не жартуюць

Трое маладых хлопцаў з вёскі Ярава Пастаўскага раёна рашылі крута разабрацца са сваімі «крыўдзіцелямі». Узброіўшыся самаробным абрэзам, пераробленым з паляўнічага аднаствольнага ружжа ДЖ-17 16-га калібры, яны, выпіўшы, наведліся ў вёску Нарковічы. Віна тамтэйшых братоў, да якіх прыйшлі «візіцеры», была ў тым, што яны былі павінны бравай тройцы мяшок мукі і не вярнулі ўзятую павозку. Страху браты нацяпеліся дастаткова, паколькі ім пагражалі зброяй і нават перадзёржваннем затвора патронніка. Суд Пастаўскага раёна палічыў такія дзеянні празмернымі і за прымяненне незарэгістраванай зброі і боезапасаў усіх трох пазбавіў волі тэрмінам на тры гады і шэсць месяцаў. Да слова, у першым квартале гэтага года ў мясцовым судзе разглядаліся яшчэ дзве справы са «стваламі» і боезапасамі.

У. Шык

Благо народа -- Высший закон

Цицерон

ПАВАЖАНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

У рэдакцыі газеты «Витебский курьер» будзе працаваць «прамая лінія».

Кожны аўторак з 17⁰⁰ да 18⁰⁰ па тэлефоне 37 76 82 Вы зможаце звярнуцца да прадстаўніка Беларускага Хельсінскага камітэта з інфармацыяй аб парушэнні Ваших грамадзянскіх правоў. Усе антыканстытуцыйныя факты будуць зафіксаваны, а Вы зможаце атрымаць кансультацыю.

Па праблемах парушэння правоў чалавека Вы зможаце звяртацца і па тэлефонах 2 37 54 ў Глыбокім, 2 14 28 у Браславе, 2 27 58 у Паставах.

Бог ад усялякага чалавека, які мае Хрышчэнне, патрабуе трох дабрадзейнасцей: веры правы ад душы, нявіннасці ад цела і ісціны ад языка.

Св.Прав. Іаан Кранітацкі.

*** **

Не шукай спакою на зямлі і чалавечага супакоўвання: хто шукае спакою, у тым не можа прыбываць Дух Божы, а да каго набліжаецца Гасподзь, там памнажаюцца спакусы. Шлях Божы -- ёсць штодзённым крыж і ніхто не ўзыходзіць на неба жывучы прахладна.

Святлы Марк

Да 2000-годдзя хрысціянства

Паўвека ў цеснаце і крыўдзе

У далёкім 1949 годзе Глыбоцкі райсавет дэпутатаў паставіў адчыніць у горадзе бібліятэку. Пад яе адвільлі палову будынка на першым паверсе былога польскага дома і 1 ліпеня таго ж года тут пачалі працаваць два бібліятэкары. Прайшло паўвека, але ў бібліятэчнай сістэме горада мала што змянілася, толькі штаты павялічыліся ды пад бібліятэку адышоў увесь будынак. Па-ранейшаму бібліятэкары працуюць у цеснаце і толькі мараць пра сучасны камп'ютарны каталог ды пра заслужаную аплату сваёй працы. Пакуль жа, як і ўсюды ў Беларусі, глыбоцкія супрацоўнікі «кніжнага храма» па заробках амаль астатнія, абагналі толькі няшчасных калгаснікаў ды сацыяльных работнікаў. Калі ж і дзе справіць наваселле Глыбоцкая бібліятэка?

У.Шык

ВЕЧНАЯ ПАМЯТЬ

Зусім нядаўна з Канады ад Кастуся Акулы прыйшло пісьмо, у якім ён піша пра смерць свайго блізкага сябра і яго жонкі і просіць надрукаваць некролаг. Паколькі загінуўшы ў аварыі Віктар Касцюкевіч наш зямляк, мы выконваем просьбу.

Касцюкевічы адышлі ў вечнасць.

Выпадак ці здарэнне? Паліцыя з Пэры Соўнд, што даследвала смерць Віктара і Ірыны Касцюкевіч на тэрыторыі нашага Случку пасля 23-га сакавіка сёлета, назвала assident (выпадак, здарэнне). Сведкаў не было. Адно пусты, крыху пагружаны ў вадку каяк і мужчынская шапка ў вадзе. Гэта знайшлі двое нашых сяброў, што паехалі ў Случак 24-га сакавіка. Збоку ж, ля самага берага вялікага возера Маніто-вабінг, незамкнёныя дзверы дому гаспадароў. Нічога ў хаце не прапала.

Таронкім і іншым пляткарам няма асноваў, пацверджаных сведкамі, каб давесці што і як адбылося. Трагічны выпадак. Двое цэнных, заслужаных суродзічаў у вадку канулі. Тут слова «канулі» апроч прынятага мае і рэальнае значэнне, бо знайшлі ж іх, добра пашукаўшы, на 4-метровай глыбіні ў вадзе, хаця і не побач адзін другога...

Віктар Касцюкевіч радзіўся ў жніўні 1925 года ў Скудучах Докшыцкага раёна, Ірына -- у 1926 г. у Польшчы. Здаду за імі нялёгкае мінулае па розных краінах Еўропы. Віктар, пасля настаўніцтва ў Беларусі, Віленскай беларускай гімназіі, Беларускай Краёвай Абароны, дапамагаў хаўруснікам у Італіі ў складзе Другога польскага корпуса

8-ай арміі. Напачатку 50-ых гадоў гэта руплівая і працавітая пара прыехала ў Таронта.

Працавалі ў індустрыі. Сын Лео(Лявон) скончыў універсітэт, цяпер лётнікам сцяражэ канадзкія берагі над Ціхім акіянам у ваколіцы Ванкувэры і іншых пунктаў, дачка Джанет жыве з дзецьмі ля Таронта.

Віктар некалькі гадоў старшынстваваў у галоўнай Упраўле Згуртавання беларусаў Канады, займаў іншыя адказныя становішчы ў беларускім канадзкім грамадстве. Ірэна ў працы і помычы іншым нідзе ад мужа не адставала.

Малітва і служба пахавінаў адбылася ў Логан Фюнэрал Гоўм у Пэры Саўнд 1-га красавіка. Ладзілі яе мясцовы аддзел канадзкіх вайсковых ветэранаў і святары. З Таронты і ваколіц прысутнічала 14 асоб, у іх ліку Першы Яраў Беларусі Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы архіепіскап Мікалай, старшыня ЗБК Надзя Дробін і іншыя сябры беларускіх арганізацый.

Пасля павароту з могілак у зале ветэранскага дому нарыхтаваны быў абед. Была кароткая прамова з боку ветэранаў ды і падзяка ім за помач у пахавінах і гасціннасць.

Радні памерлых--наша шчырае спачуванне, а Віктару і Ірэне -- вечная памяць!

Набывайце «Вольнае Глыбокае» ў кіёсках «Саюздруку»!

<p>«ВОЛЬНАЕ ГЛЫБОКАЕ» Незалежная рэгіянальная газета. Заснавальнік: Уладзімір Скрабатун Рэдактар: Галіна Сутула</p>	<p>Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №1099, выдана Дзяржаўным Камітэтам Рэспублікі па друку 25 верасня 1998 года</p> <p>Меркаванні рэдакцыі і аўтараў могуць не супадаць. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць і падбор матэрыялаў.</p>	<p>Газета выходзіць два разы на месяц. Аб'ём -- друкаваны аркуш. Падпісана ў друк 10 траўня 2000 года ў 13-30.</p> <p>Юрыдычны адрас: 211800, г. Глыбокае, вул. Маскоўская, 121</p> <p>Тэлефон: 23754 (Галіна СУТУЛА)</p> <p>Наклад 1000 паасобнікаў</p> <p>Адрас для допісаў: 211800, г. Глыбокае, вул. Валадарскага, 67.</p>
---	--	--